Stadskerk Nijmegen (OCP), 18 mei 2023, Hemelvaart
Voorganger: ds. Johan Dorst (PKN)

[1e lezing: Daniël 7, 9-10+13-14] (Nieuwe Bijbelvertaling)
9 Ik zag dat er tronen werden neergezet en dat er een oude wijze plaatsnam. Zijn kleed was wit als sneeuw, zijn hoofdhaar als zuivere wol. Zijn troon bestond uit vuurvlammen, de wielen uit laaiend vuur. 10 Een rivier van vuur welde op en stroomde voor hem uit. Duizend maal duizenden dienden hem, tienduizend maal tienduizenden stonden voor hem. Het hof nam plaats en de boeken werden geopend. (…)
13 In mijn nachtelijke visioenen zag ik dat er met de wolken van de hemel iemand kwam die eruitzag als een mens. Hij naderde de oude wijze en werd voor hem geleid. 14 Hem werden macht, eer en het koningschap verleend, en alle volken en naties, welke taal zij ook spraken, dienden hem. Zijn heerschappij was een eeuwige heerschappij die nooit ten einde zou komen, zijn koningschap zou nooit te gronde gaan.

[2e lezing: Handelingen 1,1-11] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 In mijn eerste boek, Theofilus, heb ik de daden en het onderricht van Jezus beschreven, 2 vanaf het begin tot aan de dag waarop hij in de hemel werd opgenomen, nadat hij de apostelen die hij door de heilige Geest had uitgekozen, had gezegd wat hun opdracht was. 3 Na zijn lijden en dood heeft hij hun herhaaldelijk bewezen dat hij leefde; gedurende veertig dagen is hij in hun midden verschenen en sprak hij met hen over het koninkrijk van God.
4 Toen hij eens bij hen was, droeg hij hun op: ‘Ga niet weg uit Jeruzalem, maar blijf daar wachten tot de belofte van de Vader, waarover jullie van mij hebben gehoord, in vervulling zal gaan. 5 Johannes doopte met water, maar binnenkort worden jullie gedoopt met de heilige Geest.’ 6 Zij die bijeengekomen waren, vroegen hem: ‘Heer, gaat u dan binnen afzienbare tijd het koningschap over Israël herstellen?’ 7 Hij antwoordde: ‘Het is niet jullie zaak om te weten wat de Vader in zijn macht heeft vastgesteld over de tijd en het ogenblik waarop deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden. 8 Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van mij getuigen in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde.’
9 Toen hij dit gezegd had, werd hij voor hun ogen omhooggeheven en opgenomen in een wolk, zodat ze hem niet meer zagen. 10T erwijl hij zo van hen wegging en zij nog steeds naar de hemel staarden, stonden er opeens twee mannen in witte gewaden bij hen. 11 Ze zeiden: ‘Galileeërs, wat staan jullie naar de hemel te kijken? Jezus, die uit jullie midden in de hemel is opgenomen, zal op dezelfde wijze terugkomen als jullie hem naar de hemel hebben zien gaan.’

[Evangelie: Lucas 24, 49-53] (Nieuwe Bijbelvertaling)
(Jezus sprak:) 49 ‘Ik zal ervoor zorgen dat de belofte van mijn Vader aan jullie wordt ingelost. Blijf in de stad tot jullie met kracht uit de hemel zijn bekleed.’
50 Hij nam hen mee de stad uit, tot bij Betanië. Daar hief hij zijn handen op en zegende hen. 51 Terwijl hij hen zegende, ging hij van hen heen en werd opgenomen in de hemel. 52 Ze

brachten hem hulde en keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem, 53 waar ze voortdurend in de tempel waren en God loofden.

[overweging:]
Vorige week zaterdag was ik in gesprek met een hardloopmaat van me. Hij, een praktiserend katholiek, had het over mei de Mariamaand. “Gek eigenlijk”, zei hij, “dat Maria ten hemelopneming dan pas op 15 augustus is.” “Eigenlijk”, zo vervolgde hij, “is dat net zoiets als de hemelvaart van Jezus.”
Ik moest hem, als goed protestant, toen wat uitleg geven, vond ik. En begon te vertellen dat alleen de rooms-katholieke kerk het dogma van de ten hemelopneming kent en dat dit dogma pas stamt uit 1870 van het eerste Vaticaans concilie. Ook kon ik niet nalaten te vertellen dat ik bij twee graven van Maria ben geweest, één in Jeruzalem en één bij Efeze (bij het huidige Izmir).
Hij reageerde daar gemaakt geërgerd op met: “Geloof dat nou gewoon eens, die protestanten moeten altijd alles beredeneren.“
Maar dit gesprekje, hoe luchtig ook, zette me wel aan het denken, want inderdaad is de hemelvaart van Christus het minst gevierde kerkelijke feest in Nederland en dat kon best eens komen omdat we het niet kunnen vatten en daarom onze schouders er wat over op halen.
Maar is alles wat wij niet kunnen begrijpen per definitie dan ook niet waar?
Zo staan ook de leerlingen van Jezus naar de lucht te staren, zoals we bij Lucas in zijn tweede boek, Handelingen, kunnen lezen. Vol onbegrip, overdonderd door de gebeurtenissen.
“Twee mannen in witte gewaden”, die wij dan gemakshalve maar engelen noemen, brengen de leerlingen weer ‘down to earth’.
En weer trekken ze zich terug in hu kamer, net als na de opstanding, net als na de verschijningen van Jezus. Ze snappen er niets van en geloven in wat Jezus allemaal had verteld de afgelopen jaren komt al helemaal niet aan bod. Hun geloof wordt steeds geblokkeerd door hun niet kunnen begrijpen.
Maar gelukkig, zo lezen we: “Eensgezind wijden ze zich aan het gebed.”
Ze houden zich aan elkaar vast in hun onbegrip. Dat is maar goed, want we zien aan de zogenaamde Emmaüsgangers dat anders de teleurstelling wint en mensen afhaken. Zij worden wel eens ‘de eerste kerkverlaters’ genoemd. Zij verlaten de groep en Jeruzalem en gaan naar huis.
En lezen we niet van Johannes, die bij het lege graf aankomt: “Hij zag het en geloofde.”, ook al snapt hij er niets van. (Johannes 20:8)

Dat is misschien wel de geloofscrisis van onze rationele westerse wereld. Herbert Marcuse, de bekende Duits-Amerikaanse filosoof, schreef in 1964 het beroemde boek: ’De eendimensionale mens’. De westerse mens die alleen nog uit is op bezit in het hier en nu, de kapitalist die alles omrekent in geld.
En net in diezelfde zestiger jaren begint de kerkverlating, die tot op vandaag doorzet.

De leerlingen, samen met Maria, de moeder van Jezus, en de andere vrouwen en de broers van Jezus blijven elkaar vasthouden, verliezen zich niet meer in het hier en nu, maar blijven bidden en hopen.
Jezus is nu verdwenen, opgenomen in zijn goddelijke dimensie. We verzinnen daar, net als de leerlingen toen, menselijke termen en voorstellingen bij, we kunnen niet anders, want we zijn mensen. Maar dat wil niet zeggen dat er niets groters is.
Alleen Lucas beschrijft in het boek Handelingen het ons bekende hemelvaartverhaal.

Die groep, laten we het maar de eerste gemeente noemen, daar in de bovenkamer in Jeruzalem begrijpen niet, maar verwachten toch hun toekomst van de andere kant en leren zo stap voor stap geloven. Leren van zich afzien naar God toe (lied 215: 4). Weg van het egocentrisme, van het humancentred denken.
De hemelvaart van Jezus is een tussenstap. Ze zijn nu echt aangewezen op zichzelf. Drie jaar lang zijn ze de leerlingen geweest, hebben ze stap voor stap proberen te begrijpen wat Jezus bedoelde. Nu ze de schok van zijn dood te boven zijn, leren ze stap voor stap zijn weg te kennen, leren ze geloven, niet in zichzelf, maar in de weg van Jezus.
Pas nu kunnen ze zich openen voor Gods toekomst.

Leren geloven is voor de westerse mens ook een nieuwe blik op de toekomst. Niet alles is maakbaar, daar zijn we zo langzaamaan wel van overtuigd geraakt. Het klimaat is daar een pijnlijk voorbeeld van. Maar we zijn niet machteloos en hoeven dus ook niet machteloos toe te zien. De benedictijnen stelden in de 6^{e} eeuw al in de regels voor hun orde: “Ora et labora”, bid en werk.
Bidden om geloof. Het gebed van de leerlingen werd met Pinksteren verhoord, tien dagen na hemelvaart, toen werden ze de deur uitgeblazen door de Geest en gingen ze enthousiast zelf aan de slag. Nu geen leerlingen meer, maar gezondenen, apostelen.
Zo mogen ook wij aan de slag, maar laten ook wij beginnen met het gebed, om te leren het van God te verwachten.
Amen

Johan Dorst, j.dorst.jd@gmail.com